

БУРГАСКИ ДЪРЖАВЕН УНИВЕРСИТЕТ „ПРОФ. Д-Р АСЕН ЗЛАТАРОВ“
ФАКУЛТЕТ ПО ОБЩЕСТВЕНИ НАУКИ

Утвърждавам:

Ректор:.....
проф. д-р С. Сотиров

КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА

на специалност:

**ПРЕДУЧИЛИЩНА И НАЧАЛНА
УЧИЛИЩНА ПЕДАГОГИКА**

образователно-квалификационна степен:

Бакалавър

професионално направление:

1.2. Педагогика

област на висше образование:

Педагогически науки

професионална квалификация:

**ПЕДАГОГ, ДЕТСКИ И НАЧАЛЕН
УЧИТЕЛ**

Бургас

2026

I. ПРОФЕСИОНАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА ОБУЧЕНИЕ

Настоящата квалификационна характеристика е неразделна част от учебния план на бакалавърска програма „Предучилищна и начална училищна педагогика“ и определя професионалната квалификация на специалиста с висше образование, придобил образователно-квалификационна степен „Бакалавър“ в област „Педагогически науки“, професионално направление 1.2. Педагогика.

За обучение за придобиване на ОКС „Бакалавър“ по специалност „Предучилищна и начална училищна педагогика“ се приемат лица, които са завършили средно образование, осигуряващо им достъп до обучение във висши училища. Приемът е в съответствие със ЗВО, с Правилника за устройството и дейността на Университета и с Правилника за учебната работа, и се осъществява на базата на оценка от ДЗИ по български език и литература или оценка от състезателен изпит по български език и литература. Кандидат-студентите полагат изпит за проверка на говорните и комуникативните способности.

Квалификационната характеристика на бакалавъра по предучилищна и начална училищна педагогика, придобил бакалавърска степен във Факултет по обществени науки при Бургаски държавен университет „Проф. д-р А. Златаров“, както и учебният план, който осигурява неговата подготовка, са съобразени със:

- *Закона за предучилищно и училищно образование, Обн., ДВ, бр. 79 от 13.10.2015 г., в сила от 1.08.2016 г.;*
- *Наредба № 15 от 22 юли 2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти (Обн., ДВ, бр. 61 от 2.08.2019 г., изм. и доп. ДВ, бр. 101 от 27.11.2020 г.);*
- *Наредба за държавните изисквания за придобиване на професионална квалификация „учител“, в сила от учебната 2017/2018 г. (Приета с ПМС № 289 от 07.11.2016 г., Обн. ДВ, бр.89 от 11 ноември 2016 г., изм. и доп. ДВ, бр.105 от 18 декември 2018 г., изм. и доп. ДВ, бр.10 от 5 февруари 2021 г.);*
- *Закона за висше образование (ДВ, бр.112/ 27.12.1995 г., изм. и доп., бр. 98 от 27.11.2018 г., в сила от 27.11.2018 г.; изм. и доп., бр. 17 от 25.02.2020 г.);*
- *Наредбата за държавните образователни изисквания за придобиване на висше образование за образователно-квалификационна степен „бакалавър“, „магистър“ и „специалист“ (Приета с ПМС № 162 от 23.07.2002 г., обн., ДВ, бр. 76 от 6.08.2002 г., в сила от 6.08.2002 г., попр., бр. 85 от 5.09.2002 г., доп., бр. 79 от 5.09.2003 г.);*
- *Правилника за устройство и дейността на Университет „Проф. д-р А. Златаров“, гр. Бургас“*
- *Правилника за учебната дейност на Университета.*

1. ЦЕЛ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ПРОГРАМАТА

Цел на обучението в професионално направление 1.2 Педагогика, образователно-квалификационна степен „БАКАЛАВЪР“ по специалност „Предучилищна и начална училищна педагогика“ е подготовката на педагози – детски и начални учители, с професионални компетенции за организация и управление на образователната среда в детската градина и началното училище; използване на съвременни форми, методи и средства за обучение и възпитание на децата и учениците в детската градина и началното училище; прилагане на актуални подходи за педагогическа и психологическа

подкрепя на деца и ученици в институционална образователна среда; действие в проблемни ситуации и вземане на творчески решения.

Описаната професионална квалификация ще им позволи успешна реализация в образователната сфера – в областта на предучилищното образование и начален етап на основното образование, както и в сферата на извънучилищната педагогическа дейност.

Поставената **цел** е в пълно съответствие с **мисията** на Университета за подготовка на специалисти с висше образование и отговаря на **функцията** на Факултета по обществени науки за подготовка на специалисти в областта на педагогическите науки.

За реализирането на поставената **цел** е необходимо успешното решаване на следните основни задачи:

- Усвояване на знания и умения в специализираните дисциплини в учебния план;
- Изграждане на подход и стил в самостоятелната работа по поддържане и повишаване на квалификацията в областта на определени педагогически направления; умение за защита на идея или проект, при което да се уважава опонента като специалист и личност.

2. ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОБУЧЕНИЕТО

Бакалавърска степен се придобива след обучение в осем семестъра (240 кредита) в редовна или задочна форма на обучение. Всяка учебна година е от по два семестъра и 30 учебни седмици. Продължителността на академичния час е 45 минути.

Обучението по програмата е организирано в лекционни курсове, семинарни и практически упражнения. Задължителните дисциплини са обособени в три цикъла: общопрофилиращи, педагогически и методически. Предвидена е и задължителна дисциплина от психологическия цикъл. Към всеки цикъл са предложени списъци с избираеми дисциплини. Учебният план съдържа списъци и с факултативни дисциплини, които дават възможност да се добавят допълнителни общоразвиващи компетенции към профила на специалиста. Съдържателно и структурно, задължителните, избираемите и факултативните дисциплини, осигуряват фундаментална, тясно-профилираща и специализирана подготовка с оглед придобиване от завършващите на бакалавърска степен по педагогика със специфична квалификация.

Целта на дисциплините от общопедагогическия цикъл е да се формират базисни професионално-педагогически компетентности за историческите основи на българското образование, актуалните образователни подходи и възпитателните аспекти на педагогическите дейности в детската градина и началното училище, психологическите измерения на педагогическата дейност, диагностика и оценяване на резултатите от учебно-възпитателната дейност. Подборът и съдържанието на дисциплините отразява актуалните интерпретации и най-новите достижения на педагогическата наука по темите, отразени в учебното съдържание.

Дисциплините от методическия цикъл осигуряват тясно специализираща и профилираща подготовка по отношение на различните образователни направления и културно-образователни области, предвидени за изучаване в детската градина и началното училище. В този цикъл е наблегнато на практическата подготовка (практически упражнения), тъй като „тренирането“ на професионални умения е водещо.

Разпределението на избираемите дисциплини в отделните списъци е съобразено с възможността да се добавят нови, по-тесни, компетенции към профила на специалиста,

като му се даде възможност да избира, в коя насока да задълбочи теоретичната и практико-приложната си подготовка с оглед интересите и бъдещата си реализация.

Факултативните учебни дисциплини дават възможност за получаване на знания и умения от специфични научни области в съответствие с интересите на студентите.

Практическата подготовка на студентите се осъществява в три форми – хоспитиране, текуща педагогическа практика и стажантска практика.

3. МЕТОДИ И РЕСУРСИ НА ОБУЧЕНИЕ

Целите на обучението в бакалавърската програма се постигат с прилагането на актуални методи, форми и средства.

- Методи на обучение:
 - Лекция;
 - Дискусия;
 - Дебат;
 - Работа с информационни източници – специализирана литература, електронни ресурси, интернет-източници;
 - Работа по проект и изследователска задача;
 - Демонстрация;
 - Симулация;
 - Ролеви игри.
- Форми на обучение:
 - Работа в малка група.
 - Самостоятелна работа;
 - Семинар;
 - Тренинг;
- Средства на обучение (образователни ресурси):
 - Съвременни технологични средства – компютърни системи, интерактивна дъска;
 - Мултимедийни ресурси;
 - Учебни филми.

4. ОЦЕНЯВАНЕ НА ЗНАНИЯТА НА СТУДЕНТИТЕ

Проверката и оценката се осъществява съобразно изискванията на учебния план и включва текущ и/или заключителен семестриален контрол. Формите на контрол, избрани от преподавателя, са отразени в съответната учебна програма. Оценяването е по шестобалната система с присъждане на кредити. Кредити се присъждат след успешно издържан изпит (над Среден 3.00)

Текущият контрол включва следните методи:

- Тест;
- Изследване и защита на теза (курсов проект);
- Беседа;
- Рефериране на научни текстове и др.

Заключителният контрол представлява полагане на изпит или текуща оценка.

5. ДИПЛОМИРАНЕ

Формата на дипломиране за специалността е държавен практико-приложен изпит в детската градина и началното училище, писмен държавен изпит по педагогика и психология и писмен държавен изпит по методика на обучението в детската градина и началното училище.

Изпитите се провеждат от избрана от Факултетния съвет изпитна комисия. В състава на всяка изпитна комисия, определена със заповед на ректора, задължително се включват хабилитирани преподаватели от висшето училище и учител/и-наставник/ци, под чието ръководство е провеждана стажантската практика.

Професионалната квалификация „учител“ се удостоверява с дипломата за придобита образователно-квалификационна степен „Бакалавър“ на висше образование.

II. КВАЛИФИКАЦИОНЕН СТАНДАРТ

Компетентностите за придобиване на професионална квалификация „детски и начален учител“ са обособени в следните групи:

1. Образователна среда (компетентност за придобиване на квалификация „детски учител“)
2. Педагогическо взаимодействие с децата (компетентност за придобиване на квалификация „детски учител“)
3. Преподаване (компетентност за придобиване на квалификация „начален учител“)
4. Взаимоотношения с учениците (компетентност за придобиване на квалификация „начален учител“)
5. Взаимоотношения с другите педагогически специалисти (компетентност за придобиване на квалификация „начален учител“)
6. Лидерство
7. Работа с родителите и семейната общност
8. Възпитателна работа
9. Работа в мултикултурна и приобщаваща среда

Компетентностите, свързани с организацията и управлението на образователната среда в детската градина включват знания, умения и отношения за:

- Влиянието на средата върху всяко дете;
- Възможностите за трансформиране на средата в методически центрове за дейности;
- Прилагане на игрови подход при разработване и реализиране в практиката на педагогически ситуации;
- Създаване на богата на технологии среда и работа с децата в условия на дистанционно взаимодействие;
- Използването на разнообразни методи и форми на педагогическо взаимодействие;
- Прилагането на съвместно учене с тематични връзки между различните образователни направления;
- Създаването на приобщаваща среда в детската градина;
- Възможностите за осъществяване на връзки с културни, спортни и други обществени организации извън детската градина.

Компетентностите, свързани с педагогическо взаимодействие с децата в детската градина включват знания, умения и отношения за:

- цялостното развитие на детската личност – личностни компетенции, когнитивно, двигателно и емоционално развитие;
- индивидуално общуване с детето в хода на педагогическото взаимодействие;
- възможностите за осъществяване на взаимодействие в условия на дистанционно общуване;
- възможности за дейности извън детската градина.

Компетентностите, свързани с преподаването в началното училище включват знания, умения и отношения за:

- научните области, на които съответстват учебните предмети, по които се преподава в началния етап на основното образование;
- компетентностния подход в обучението;
- урока като основна форма на обучение;
- подходи за прилагане на споделено преподаване;
- осъществяване на междупредметни връзки и интегралност в процеса на обучението;
- преподаване в дейности по интереси;
- диференциация и индивидуализация в процеса на обучението;
- консултативния подход в обучението в дейности за допълнителна подкрепа;
- оценяване на постиженията на учениците;
- прилагане на информационните и комуникационните технологии в процеса на обучение;
- обучение в електронна среда;
- възпитателна дейност в рамките на обучението.

Компетентностите, свързани с взаимоотношенията с учениците в началното училище включват знания, умения и отношения за:

- поставяне на ученика в центъра на учебния процес;
- създаването на подходящ социално-психологичен климат в класните стаи и училищата;
- мотивиране на учениците за учене;
- психическото, интелектуалното, личностното и социалното развитие на учениците;
- развитието на деца със специални образователни потребности и с хронични заболявания;
- развитието на ученици с надареност в областта на науките, изкуството и спорта;
- спецификата на работа в мултикултурна среда;

Компетентностите, свързани с взаимоотношенията с други педагогически специалисти за детския и началния учител включват знания, умения и отношения за:

- съвместна работа с директор, зам.-директор, учители и др.;
- форми и методи на съвместна работа;
- педагогическата медиация;
- етичните и правните измерения на взаимоотношенията в педагогическата практика.

Компетентностите, свързани с лидерството в детската градина и началното училище включват знания, умения и отношения за:

- теоретични проблеми на лидерството в образованието в ДГ и НУ;
- човешката мотивация, подходите и тактиките за оказване на влияние;
- иновативни образователни практики в класната стая;
- особеностите на човешката креативност

Компетентностите, свързани с работа с родителите и семейната общност в детската градина и началното училище включват знания, умения и отношения за:

- родителите и семейната общност като партньор на образователната институция;
- социокултурния статус и професиите на родителите и семейната общност;
- информиране на родителите и семейната общност за цялостното развитие на техните деца;
- влиянието на семейната среда върху развитието и възпитанието на детето;
- семейството – видове, култура, взаимоотношения;
- дигиталните компетенции в семействата на децата и учениците;
- подходи, форми, методи за взаимоотношения със семейната общност.

Компетентностите, свързани с възпитателната работа в детската градина и началното училище включват знания, умения и отношения за:

- възможности за личностно развитие на всяко дете;
- модели на педагогическа възпитателна среда;
- сътрудничество в областта на възпитателна работа с родителите и представителите на семейната общност;
- дигитални ресурси за работа с децата с възпитателно-образователен характер, вкл. в условия на синхронно обучение в електронна среда от разстояние;
- формиране и развитие на личностни качества и социална компетентност у учениците в началния етап на основното образование;
- съдържателни направления на възпитателната работа;
- осъществяване на възпитателни взаимодействия в и извън училище;
- превенция и справяне с конфликтни ситуации;
- факторите за агресивно, асоциално и антисоциално поведение на ученици в началния етап и възможностите за педагогическа реакция;
- сътрудничество на образователната институция с други заинтересовани институции и организации, осъществяващи възпитателна работа в областта на здравето, спорта, културата.

Компетентностите, свързани с работата в мултикултурна и приобщаваща среда в детската градина и началното училище включват знания, умения и отношения за:

- поведенческите модели на деца от различни социокултурни общности;
- педагогическа толерантност;
- развитие на критическо мислене чрез възможности за изразяване на различни гледни точки и формиране на уважение към тях;
- осигуряването на равен достъп до качествено образование за всички деца;
- дигитални ресурси за работа с децата и работа с медиатор или педагогически специалисти при необходимост в условия на обучение в дистанционен формат;
- синергия между националната и европейската идентичност;

- нормативната регламентираност на осъществяването на приобщаващото, интеркултурното и гражданското образование;
- взаимодействие с деца със специални образователни потребности, с различен произход и социокултурна принадлежност;
- сътрудничество на образователната институция с други заинтересовани институции и организации, осъществяващи дейност в хетерогенна, в т.ч. мултикултурна среда, в областта на интеркултурното образование, приобщаващото образование и социалното включване.

Формирането на тези компетентности става в хода на обучение в задължителни дисциплини от профилиращи педагогически и методически дисциплини, и избираеми дисциплини (Приложение 1).

III. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ И ДОПЪЛНИТЕЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

Бакалавърът с квалификация „Педагог – детски и начален учител“ може да се реализира в системата на образованието и образователни центрове извън сферата на формалното образование като:

- начален учител;
- учител в група за целодневна организация на учебния ден;
- учител в детска градина;
- учител в подготвителна група в училище;
- учител по Компютърно моделиране;
- ръководител (директор/помощник директор) на детска градина, училище, центрове за подкрепа на личностното развитие (ЦПЛР) и други помощни звена в сферата на образованието;
- експерт в общински отдел „Образование“;
- експерт по предучилищно и начално училищно образование в РУО;
- организатор на дейности за деца в учебно-възпитателни и развлекателни центрове.

Завършилите бакалавърска степен педагози могат да продължат образованието си в:

- Образователно-квалификационна степен „Магистър“ и образователна и научна степен „Доктор“;
- В различни форми на квалификация и продължаващо обучение.

Настоящата квалификационна характеристика е приета на заседание на ФС на ФОН, Протокол 17...../12.06.26.. и утвърдена на заседание на Академичен съвет, протокол 02...../18.06.26

Приложение 1.

Компетентностите за придобиване на професионална квалификация „детски и начален учител“									
дисциплини	група 1. Образователна среда	група 2. Педагогическо взаимодействие в ДГ	група 3. Преподаване	група 4. Взаимоотношения с учениците	група 5. Взаимоотношения с други педагог. специалисти	група 6. Лидерство	група 7. Работа с родители и семейства	група 8. Възпитателна работа	група 9. Работа в мултикултурна среда
задължителни дисциплини									
Педагогика I част – Основи на педагогиката	X		X		X	X	X	X	
Въвеждащо хоспитиране в ДГ и НУ	X		X						
Обща, възрастова и педагогическа психология	X	X	X	X	X	X	X	X	
ИКТ в обучението и работа в дигитална среда			X			X			
Основи на математиката			X						
Литература за деца и юноши			X						
Чужд език по списък I			X						
Физическо възпитание и спорт									
Педагогика II част – История на педагогиката	X		X		X				
Педагогика III част – Теория на възпитанието	X		X		X	X	X	X	
Педагогика IV част – Дидактика	X		X		X	X			
Предучилищна и начална училищна педагогика	X	X	X	X	X	X		X	
Съвременен български език			X						
Семейна педагогика				X			X	X	
Педагогически технологии на играта	X	X						X	
Физическо възпитание и спорт									
Метод. на обуч. по изобр. изкуство в ДГ	X	X							
Съвременен български език			X						

Методика на обуч. по математика в НУ			X	X					
Методика на обучението по БЕЛ в НУ			X	X					
Развиване на езикови компетентности в ДГ и НУ	X	X	X	X	X			X	
Методика на обуч. по ФВС в НУ			X	X					
Хоспитиране в НУ (МОМ, МОБЕЛ и МОФВС)	X	X						X	
Педагогическа диагностика		X	X	X		X			
Развиване на културни компетентности чрез музика в ДГ и НУ	X	X	X	X	X			X	
Педагогическа анимация в ДГ и НУ		X	X	X					
Приобщаващо образование	X	X	X	X	X				X
Развиване на математически, технологични и предприемачески компетентности в ДГ и НУ	X	X	X	X	X				
Развиване на здравни компетентности чрез физическа активност и спорт в ДГ и НУ	X	X	X	X	X				
Текуща педагогическа практика в ДГ и НУ	X	X	X	X	X	X			
Стажантска практика в ДГ	X	X			X	X		X	
Стажантска практика в НУ			X	X	X	X		X	
Защита при бедствия									
Избираеми дисциплини									
Английски език			X						
Руски език			X						
Немски език			X						
Френски език			X						
История на България			X						
Културноисторическо наследство на България			X						
История и култура на европейските народи			X						
История на религиите			X						

Краезнание			X						
Превен. и справ. с агр. повед. в НУ	X			X				X	
Психология на общуването				X		X	X	X	
Антисоц. тенденц. при деца от НУВ				X			X	X	
Превенция на отпадането от училище				X	X		X	X	
Педагогика на девиантното поведение				X			X	X	
Образователна медиация	X	X	X	X	X	X	X	X	
Взаимодействие между образователните институции	X	X		X	X	X		X	X
Мениджмънт на класа			X	X	X	X			
Профес. развитие на учителя	X	X	X		X	X			
Целодневна организация на учебния ден			X	X				X	
Неформално образование			X	X		X	X	X	
Оценяване в началното училище			X			X	X	X	
Образование по метода Монтезори	X	X		X		X			
Управление на взаимоотнош. в образователна среда	X			X	X	X	X		
Комуникативни умения в образователна среда				X	X	X	X		
Лидерство в образованието		X	X	X	X	X			
Управление на образователни институции	X			X	X	X			
Педагогическо взаимодействие в мултикултурна среда				X					X
Взаимодействие със семейството на деца от ПУВ и НУВ				X			X	X	
Използв. на облачни техн. в образ. процес	X	X	X		X		X		
Мултимедийни ситуации за ДГ	X	X							
Разр. на диг. рес. за раб. с инт. дъска в ДГ	X	X						X	

Интегр. на интер. хард. и софт. техн. в ДГ	X	X						X	
Работа с образователен софтуер в ДГ	X	X						X	
Разработване на електронно портфолио на учителя	X		X						
Пед. взаимодействие в мултикулт. среда								X	X
Гражданско образование				X	X	X		X	X
Разработване на уроци за обуч. в ел. среда			X	X					
Здравно и екологично образование			X	X			X		
Приобщаващо образование за деца и ученици със СОП	X	X	X	X					X
Дигитална компетентност и дигитална креативност		X	X						
Словесноизпълнителска дейност			X	X					
Литерат. обуч. в услов. на билингвизъм			X	X					
Творчески техники при работа с лирически произведения в НУ		X		X	X	X			X
Алтернативни технологии на езиковото развитие на детето		X			X	X			X
Алтернативни технологии на езиковото развитие на детето			X						
Физ. култура и спорт при деца със СОП	X		X	X					
Спортна анимация	X		X						
Система на екипна работа по ФВС в НУ			X					X	
Нетрадиционни форми на обуч. по ФВС			X						
Ритмични упражнения и танци	X								
Мажоретни спортни дисциплини в ДГ и НУ	X	X	X						
Използв. на облачни техн. в образ. процес	X	X	X						
Мултимедийни образ. ресурси за ДГ и НУ	X	X	X						

Разр. на дид. рес. за раб. с инт. дъска в ДГ и НУ	X	X	X						
Интегр. на интер. хард. и софт. техн. в ДГ и НУ	X	X	X						
Работа с образователен софтуер в ДГ и НУ	X	X	X						
Електронно портфолио на учителя	X		X		X				
Музика за деца		X		X					
Музикален инструмент		X	X						
Изобразително-пластична култура в ДГ и НУ	X	X	X	X					
Изобразително изкуство за деца	X	X							
Калиграфското изкуство в пед. практика			X	X					
Смесено обучение по човек, общество и природа			X	X					
факултативни дисциплини									
Проектно-базир. обуч. по математика в НУ			X	X	X			X	
Работа с интерактивни технологии в ДГ и НУ	X	X	X						
Анализ и възпр. на художествена творба			X						
Дейн. с нови из. техн. и прир. мат. по ИИ			X						
Модулно обучение по ФВС в НУ			X						
Проблемно обучение по човек, общ. и прир. в НУ			X						
Извънкласни форми за работа по математика в НУ			X						
Софтуер за управление на класната стая			X		X				
Интернет технологии в учебния процес			X						
Педагогическа рискология	X		X	X					
Обуч. по мат. в богата на техн. среда			X						
Изобразително изкуство за деца		X	X						

Съвр. подходи в обуч. по четене и писане в НУ			X						
---	--	--	---	--	--	--	--	--	--